

Simo Ojanen

*Meeri
järjestää*

 SAGA
EGMONT

Simo Ojanen

Meeri järjestää

SAGA Egmont

Meeri järjestää

Cover image: Shutterstock
Copyright © 1982, 2020 Simo Ojanen and SAGA Egmont

All rights reserved.

ISBN: 9788726486261

1st ebook edition
Format: EPUB 3.0

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor, be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser. SAGA Egmont

www.sagaegmont.com
Saga Egmont - a part of Egmont, www.egmont.com

»Mä muutan pois kotoa!«

Meeri avasi matematiikan kirjan ja leväytti työvihkon eteensä. Tehtävä A oli tehty kierosti. Oppikirjan tekijä oli varmaan nauttinut oveluudesta. Meeri oli jo luopumaisillaan toivosta, kun kaikki selkeni ja hänelle tuli kiire kirjoittaa ratkaisu vihkoon.

Silloin se taas alkoi. Se kuului kaikkien seinien ja ovien läpi. Se valui rakosista kuin likainen tahna eikä auttanut paljonkaan, vaikka peitti käsillä korvansa.

Äidin ääni nousi kimakaksi. Puhetta tuli paljon ja taajaan. Äänessä oli uhmaava syyttävä sävy. Äidin puhe oheni uikutukseksi, ja sitten jyrähti isä ja aivan kuin leikkasi äidin kimityksen poikki. Sieltä tuli kirosanoja sarjassa. Äiti parkui väliin ja kuulosti kuin isä olisi jaellut mäjähteleviä iskuja. Mutta se ei ollut totta. Ne löivät toisiaan sanoilla ja sekin oli jo tarpeeksi karmeaa.

- Hiljaa! hän huusi, vaikka tiesi jo etukäteen, ettei siitä ollut mitään hyötyä.

Ne olivat juoneet siellä jotakin, mutta niillä oli ilman viinaakin ollut jo kauan kärhämää. Meeri oli jo pari päivää aavistanut, että ukonilma oli tulollaan. Tänään hän oli yrittänyt selvittää läksyt pois tieltä kohta alkuillasta. Matikka ja ruotsi jäivät roikkumaan näin pitkään ja nyt oli kaikki liian myöhäistä.

Siinä samassa: peittäessään korvia käsillään ja tuijottaessaan voipuneena hämärän harmaannuttamaa lunta korkeitten kerrostalojen välissä, hän tiesi mitä tehdä.

Hän läimäytti matikan kiinni ja iski sen ruotsinkirjan kanssa kirjapinon päällimmäiseksi. Nyt ei ollut väliä osasiko hän huomenna koulussa vai ei. Meeri meni ja riuhtaisi huoneensa oven auki.

Isä retkotti sohvalla iänikuisissa verryttelyhousuissaan. Äiti seisoi posket kiihtymyksestä hehkuen kirjahyllyn edessä.

- Minkähän takia minä oon mennyt sun kanssas joskus naimisiin, äiti parkui.

- Sen takia, että mä satuin syntymään ja tuli pakkoavioliitto, Meeri saneli tehostetun rauhallisesti. Hän seiso huoneensa ovella ja melkein vihasi noita molempia.

- Sinä Meeri olet nyt hiljaa ... tää on mun ja äiten välinen asia, isä nosti kättään kuin liikennepoliisi.

- Että sinä kehtaat, Meeri. Kukaan ei ole sua pyytännyt puuttumaan meidän keskusteluun, äiti lisäsi.

- Keskusteluun, Meeriä hymyilytti. - Täytyy olla ja kuunnella vaan, vaikka koko talo hajois. Läksyjen tekemisestä ei kyllä tule tämmösessä metakassa yhtään mitään.

- Ootte samanlaisia räpäköjä niin äiti kun tytärkin, isä kurotti lasia käteensä. - Mutta rahaa kyllä pannaan meneen sumeilematta. Mitä siitäkin rahasta Meeri jäi, minkä sinä alkuviikosta sait?

- Mä ostin sillä puseron ja lapaset ... anteeks vaan, että mulla on kylmä tuolla pakkasessa ja mä oon käsittänyt, että te kaks pidätte mun ruuassa ja vaatteissa niin kauan, kun mä käyn tota koulua ...

- Meeri, isän ääni jylisi.

- Kuulkaa, mä en ole lopettanu vielä. - Tuleeko teille yhtään mieleen mitä noi naapurit aattelee. Yläkerran Jokke sano jo yhtenä aamuna, että kun meillä pidetään »iltahartausta» niin koko talo liikkuu monta senttiä virren voimasta. Kuulkaa, mun hermoni lepää, kun mä menen

kouluun, vaikka siellä on tuhannen tenavaa, ja se on ihan totta!

Meeri vaikenä, kun näki äidin ja isän ilmeet. Ne olivat jähmettyneet hämmästyksestä. Ne tuijottivat häntä silmät ympyriäisinä kuin jotakin ventovierasta, joka oli varoituksetta tunkeutunut heidän huoneistoonsa.

- Mutta Meeri, minä en nyt ollenkaan ymmärrä, äiti havahtui ensimmäisenä. - Eikö tää sitten ole ollu hyvä koti sulle? Me on kuviteltu, että sinä olet ollut ihan onnellinen, oma huone ja kaikki, radionauhuri ja vaihdepyörä ja monet pelit.

- Ei meidän rahoilla mitään kalliita muotihepeniä hommailla, isä huljutti lasia ja joi.

Meeriä huvitti. Hän ei voinut katsoa hymyilemättä noita kahta, jotka eivät edes yrittäneet tajuta mistä oli kysymys.

- Mitä sää likka siinä oikein virnuut, isä huomasi.

- Teitä kahta, Meeri heitti.

- Meeri, me on sentään kaikkemme yritetty, äiti esitti vaihteeksi kärsivää marttyyriä.

Nyt ne asettuivat samalle puolelle, vaikka viisi minuuttia sitten olivat pöllyttäneet täysillä toisiaan. Heti kun hän oli uskaltanut panna niille hanttiin, ne muodostivat yhdessä puolustusmuurin häntä vastaan. Se oli ihan järjetöntä.

Joskus pari vuotta sitten hän tajusi, että äiti ja isä holhosivat häntä kaikessa. Häntä neuvottiin joka käänteessä ja annettiin sanat suuhun. Isä ja äiti saivat keskenään mellastaa kuinka hyvänsä; hänen täytyi olla mallilapsi ja totella pienintäkin komentoa.

Niitten välillä tapahtui jotain viime talvena. Siitä lähtien ne olivat riidelleet säännöllisesti; jos ei joka päivä, niin joka toinen päivä kuitenkin. Hän aavisti, että isällä oli jossakin joku toinen nainen, jonka luona se kävi ja

viipyi joskus öitäkin pois kotoa. Kerran keväällä puhelimesta kysyttiin isää. Siellä oli joku nainen. Kun isä tuli puhelimeen, se komensi hänet pois omaan huoneeseensa. Äitikin viihtyi huonosti kotona. Illalla ja yöllä sitten riideltiin. Mutta riitelyn ääniä ei pidätelty mikään, vaikka hän soitti musaa kovalla tai piteli korviaan. Koti-illat olivat viime kuukausina olleet yhtä piinaavaa kidutusta: jos ei riideltä, niin mökötettiin ja kerättiin voimia uuteen riitaan.

- Meeri, vastaa, äiti vaati. Se oli vaahdonnut koko ajan jotakin, mutta hän ei ollut jaksanut edes kuunnella.

- Meeri, vastaa äidilles. Kuuntelisit nyt edes!

- Juu juu. Te kittaatte viinaa ja selvitätte asioitanne niin, ettei mulla ole mitään rauhaa koskaan. Kuulkaa isä ja äiti, mä en pysty tekemään tässä metelissä läksyjäni ja se on ihan totta!

Isän kaljuuntunut pää alkoi punoittaa, suupielet nykivät. Äiti hieroi tapansa mukaan hermostuksissaan käsivarttaan niin kuin siinä olisi ollut ikuinen syyhy. Voi, että hän tiesi tarkkaan niitten tavat ja tottumukset.

- Meeri, sun tehtäväs ei ole arvostella meitä, äiti koveni.

- Mikä kumma tota likkaa oikein vaivaa ... onks tommonen temppuilu sitä murrosikää vai mitä se oikein on? isä pohti ääneen ja vilkaisi äitiin.

Meeri kuunteli kuin ventovieraita ihmisiä. Nämä olivat hänen vanhempiaan, joita hänen pitäisi rakastaa ja kunnioittaa yli kaiken. Hänen kai pitäisi nyt langeta polvilleen ja pyytää anteeksi huonoa käytöstään. Hänhän ei ollut antanut isän ja äidin keskustella rauhassa.

Ulkona jo melkein täysi pimeys. Valoja syttyi kerrostalolokeroihin. Ihmiset saapuivat töistä ja ryhtyivät viettämään iltaa. Verhoja vedettiin ikkunoitten

eteen. Elettiin marraskuun alkua. Maa sai ensilumen viikon päivät sitten.

- Hyvä on. Mä muutan pois kotoa sitten, Meeri sanoi niin, että ne varmasti molemmat kuulivat.

Isän tupakkaa sytyttävä käsi pysähtyi. Äidin suunnalta kuului jokin epämääräinen älähdys. Isän tulitikku paloi ja paloi ja vasta, kun tuli jo kärvensi sormia, se tajusi sammuttaa lieskan.

- Mun ei ole mikään pakko kuunnella teidän jokapäiväisiä riitojanne, Meeri jatkoi kovalla äänellä. - Mun keskiarvo on laskenu yli numeron viime vuotisesta. Mä en voi lukea läksyjä tässä jatkuvassa metelissä ja se on helvetin tosi!

- Jassoo. Ja mihin neiti sitten muuttaa, isä oli saanut tupakkaansa valkean uudella tikulla; ivallinen ääni mateli korviin savupölylähdysten keskeltä.

Meerin mielessä vilisi pitkä jono paikkoja ja nimiä ja hän tarrasi kiinni heti ensimmäiseen:

- Mä menen Siiri-tädin luo! Tai mummon luo! Sinne mä menen.

- Ja sinne et kyllä mene, äiti pelästyi. - Mummo säikähtäis ja ... siitähän intoisi sitten koko suku.

- Vai muuttaa Meeri-tyttö pois kotoa, vaikka vielä äsken tuttia lutkutti, isä vitsaili sohvan pohjalta.

- Kaikkea se keksii, äiti puhui närkästyneenä.

Meeri ryntäsi huoneensa ovelle ja tarttui ovenkahvasta.

- Mä muutan vaikka lastenkotiin, että saisin olla teiltä rauhassa, hän huusi niin kovaa kuin jaksoi ja paiskasi oven perässään kiinni. Elviksen juliste roiskahti tömäyksen voimasta alassuin lattialle.

Virallinen perheneuvottelu

- Sanoisin, että tämä on hyvin tavallista nuorilla ihmisillä ... Nuoren ihmisen psyyke on hyvin häilähteleväinen. Jokainen tapaus on erilainen.

Meeriä alkoi väsyttää koko turhanaikainen setviminen, jossa ei päästy alkua pitemmälle. He olivat istuneet jo ainakin puoli tuntia lastenhuollon toimistossa.

Isä ja äiti olivat vatvoneet jo ainakin tuhanteen kertaan virkailijoiden kanssa hänen asiansa. Meeriä risoi. Hän oli ollut alusta lähtien kuin ulkopuolinen. Ihan kuin hänellä ei tässä olisi ollut puheoikeutta lainkaan. Hän oli esine, huonekalu. Kun hän kerran yritti sanoa jotakin omasta puolestaan, ne vilkaisivat häneen paheksuen.

- Puberteetti-ikäinen kokee monta vaikeaa kriisiä, pitkä silmälasipäinen naisvirkailija esitti haalealla värittömällä äänellä ja napsutteli koko ajan kuulakärkikynän terää ylös ja alas.

- Kyllä minä muistan sen niin hyvin omasta lapsuudestani, äiti puhui ja huokaisi ja jäi tuijottamaan julisteilla tapetoituun seinään niin kuin olisi suoraa päätä sukeltanut takaisin 14-vuotiaaseen itseensä. - Se oli vaikeaa ... se oli todella vaikeaa ...

- Varmasti, Meeri kuiskasi hiljaa ja toivoi, että ainakin virkailijat olisivat sen kuulleet, mutta kukaan ei edes kääntänyt päätään. Voi että häntä otti päähän. Hän oli odottanut, että nyt kerrankin päästäisiin puhumaan asioista, mutta katinkontit! Isän ja äidin riidat olivat kuulemma vain »tilapäisiä erimielisyyksiä», joita pitkän

virkailijankin sanojen mukaan on »jokaisessa avioliitossa».

Karmeinta Meeristä oli, että kaikki vika näyttikin olevan vain hänessä. Hänen vanhempiansa kahinat ja yhteenotot olivat kuulemma ihan normaaleja. Siinä ne nyt nyökkivät viranomaisten kanssa ymmärtäväisesti ja hymyilivät vaivihkaa keskenään. Kaikki katsoivat häntä kuin juuri hän olisi ollut ongelma.

- Kuin teille onkin syntynyt tämmönen täysi nolla, kun te itse ootte niin loistavia, Meeri uskalsi heittää pitkän vaivautuneen hiljaisuuden sekaan.

- Meeri, äiti koveni. - Mitä tuo nyt sinua hyödyttää?

- Ihan totta, pitkä virkailija säesti.

- Kyllä meidän täytyy selvittää tämä asia puhumalla, isä jatkoi samaan tyyliin.

- Sitä Meerikin varmaan yrittää sanoa, villapaitainen miesvirkailija puuttui puheeseen. Se oli ollut äänessä vain muutaman kerran. Puhumisesta olivat huolehtineet ennen muuta äiti ja silmälasipäinen pitkä virkailija. Meeri vilkaisi villapaitaiseen ja yritti hymyn tapaista. Se ainakin yritti jotakin.

- Kerrohan nyt Meeri, mihin päätökseen sinä olet tämän keskustelun jälkeen päätenyt, villapaitainen puhui.

- Mä haluan mennä lastenkotiin ja sillä sipuli ... mä en jaksa enää jakkata edestakaisin tätä asiaa.

- Niin, silmälasipäinen nainen jäi tuijottamaan häntä odottavana ja räpläsi jatkuvasti kynäänsä. - Eikä muuta mahdollisuutta ole?

- Voin mä tietty pistää kaikki ranttaliks ja lopettaa koko koulunkäynnin ja mennä vaikka kaduille rötösteleen!

- Ja mitä vielä, isältä pääsi hyvin ärtyneesti. Se oli noussut ja vilkuili alituiseen hermostuneesti kelloaan.

Oliko sillä jokin kokous alkamassa. Isän päiväaikataulu oli kai mennyt pahasti sekaisin hänen takiaan.

- Meeri, koettaisit nyt olla, äiti huokaisi.

- Sinä olet nyt siis ihan tosissasi, silmälasipäinen puhui jaanaavalla virkäänellään.

- Tosissani! Kuinka mun pitää oikein puhua, että mä saan teidät uskomaan. Mä haluan päästä kotoa jonnekin pois ja se on ihan totta, Meeri purskahti itkuun.

- Rauhoitu nyt Meeri, isä tuli kädet ojossa. Meeri kierähti käsien alta pois.

- Jos minä saan esittää, villapaitainen puhkesi puhumaan. - Kyllä tässä minusta on nyt sen verran tulehtunut tilanne, että jotakin todella pitää tehdä. Näkeehän sen selvästi, että Meeri on joutunut pahaan umpikujaan.

Meeri alkoi pitää villapaitaisesta. Ainoa oikea ymmärtävä ihminen tässä huoneessa.

- Mahdollisesti, silmälasipäinen virkailija vilkaisi Meeriin. - Mutta näistä nuorista ei aina kyllä tiedä. Mielet ovat tuossa iässä kovin ailahtelevaisia.

- Mutta miksei Meeri voisi vähäksi aikaa mennä sinne meidän lastenkotiin. Siellä on nyt hyvää tilaa, villapaitainen sanoi. - Kun hän siellä muutaman viikon on, hän näkee sitten jo itsekin, mitä se laitospelämä on. Osa sitten paremmin vertailla erilaisia elämänpiirejä.

Huoneeseen laskeutui pitkä piinallinen hiljaisuus. Meeri yritti olla katsomatta äidin ja isän suuntaan. Hän tuijotti lattialle eteensä nuhraantuneitten talvisaappaiden kärkeen.

- No, miksei ... voihan sitäkin tietysti kokeilla, silmälasipäinen virkailija oli viimein myöntyvinaan. - Mutta päätös riippuu tietysti kokonaan siitä, mitä mieltä huoltajat ovat.

Isä siirtyi äidin lähelle. Ne kuiskailivat, äiti nyökkäili ja vilkaisi sivusilmällä Meeriin. Niin kuin niillä olisi ollut jotenkin vahingoniloinen ilme: siitäs sait kun rupesit temppuilemaan ...

- Mitä mieltä vanhemmat ovat? villapaitainen halusi saada vihdoin viimein vastauksen.

- Kyllä me ... vaimoni kanssa ... suostumme tällaiseen ... kokeeseen, isä ryki ja takerteli kuin olisi pitänyt puhetta. - Mutta tietysti ihan tilapäisesti vain. Onhan tämä kovin uudenlainen kokeilu, vaikka minä kyllä veikkaan, että Meeri palaa kohta häntä koipien välissä kotiin.

- Hyvin todennäköistä, äiti tuikkasi väliin.

- Mutta me haluamme kyllä, että kaikki tapahtuu luottamuksellisesti; meillä on sentään molemmilla työmme ja voi olla hyvin kiusallista ...

- Me ymmärrämme, silmälasipäinen hymyili ja keräili pöydältä jotain papereita. - Teidän pitäisi nyt täyttää muutamia papereita, kun asiat nyt kuitenkin täytyy viedä virallista tietä.

- Joko mä voin mennä? Meeri nousi ja liikahti ovea kohti.

- Kyllä meidän puolestamme, villapaitainen virkailija lupasi. - Minä käyn sinua kyllä lastenkodissa katsomassa, jos sopii, se virnisti ja heilautti rennosti kättään.

- Moi sitten ... kaikille, Meeri työnsi oven auki ja syöksyi käytävään. Vasta ulkona hänelle tuli levollinen ja kevyt olo. Hän oli varma, että oli toiminut oikein. Hän lähti astelemaan kirkkaasti valaistua katua suoraan kotiin.

Hän ei perääntyisi. Hän pakkaisi nyt koulukirjat ja muut välttämättömät tavarat. Parempi ottaa mukaan liian vähän kuin liian paljon. Jäihän hänelle kotiavain.

Ensimmäinen ilta lastenkodissa

Meeri makasi silmät auki ja kuunteli lastenkodin ääniä. Pienten puolelta oli pitkin iltaa kuulunut itkua. Yksi kiukuttelijoista oli varmaan Katja, pieni lihava astmaa sairastava tyttö. Voi että hän säikähti, kun Katja ruokailussa sai kohtauksen. Tyttö näytti tukehtuvan siihen paikkaan. Äsken »Pentulassa» kävi yöhoitaja ja itkunvaihkeet laantuivat.

Kumma kun ei nukuttanut. Joskus pari vuotta sitten hän oli maannut muutaman yön keskussairaalassa. Hän oli kaatunut pyörällä ja nilkkaan oli tullut murtuma. Hän oli joutunut jäämään tarkempia tutkimuksia varten sairaalaan. Tänä iltana hänellä oli samanlainen olo kuin silloin sairaalassa. Kaikkialla kelmeä pimeys; vain eteistiloissa, käytävillä ja »yökön» huoneessa paloi valo. Jostakin kaukaa kuului epämääräinen vaimea jyrinä, joka taukosi välillä.

Tytöt viereisissä vuoteissa nukkuivat, hengittivät raskaasti; jollakin oli selvästi nuha. Kirsi, Marita ja Elsi olivat asuneet melkein koko ikänsä lastenkodissa. He eivät enää kunnolla muistaneet, minkälainen paikka oikea koti olikaan.

Meeriä pelotti. Hän oli aavistanut, että kokonaan uuteen porukkaan olisi vaikea soluttautua, mutta hän ei ollut arvannut, että se olisi ihan näin vaikeaa. Nehän eivät suostuneet edes puhumaan hänen kanssaan! Hän oli niille kuin pelkkä mitätön lattiariepu. Ne suostuivat korkeintaan komentelemaan ja juoksuttamaan häntä.

Tytöt esittivät hänelle koko ajan jotakin. Ne halusivat näyttää, ärsyttää, piruilla. Ne kävivät vessassa tupakalla yhtenä, vaikka hän niitten köhimisestä ymmärsi, etteivät ne olleet tottuneet savuttelemaan. Hän oli kuin kaiken ulkopuolella.

Meeri kyllä aavisti, mistä kaikki kiikasti. Hän oli toista rotua: hänellä oli koti muuallakin kuin täällä. Hänet koettiin tunkeilijaksi, viholliseksi. Ne kuiskivat hänen selkensä takana, irvistelivät hänelle. Ruokailuhuoneessa hän sai jalkaansa kipeän potkun, mutta ei ollut huomaavinaan, vaikka sitä vihloi pahasti.

Hän yritti selittää niille ensin tavallisesti, minkä takia hän oli tullut tänne. Että hänen oli ihan pakko lähteä kotoa jonnekin. Mutta niitten ivallisista ilmeistä hän näki kohta, että kaikki sellainen selittely oli turhaa.

Eivät ne halunneetkaan ymmärtää. Hän oli outo ärsyttävä lintu, jonka olisi oman etunsa nimessä häivyttävä täältä pois – mitä pikemmin sen parempi.

Mutta hän ei lähtisi niin helpolla!

Askeleita. Meeri oli nukkuvinaan, mutta valmistautui myös ponnahtamaan sängystä minä hetkenä tahansa. Hänen oli tässä talossa varauduttava kaikkeen. Tassuttelevat askeleet lähestyivät.

- Meeri.

- Kuka se on? Meeri pystyi erottamaan vain pienen hahmon käytävävaloa vasten.

- Anjutska.

- Anjutska! Meeri muisti neljä- tai viisivuotiaan romaanitytön, joka oli kiukutellut hänen vieressään iltapalalla. Hän oli saanut Anjutskan rauhoittumaan sillä, että lupasi kertoa tälle illalla satuja. Hän oli mennyt Pentulan puolelle ja istunut Anjutskan vuoteen vierellä kauan. Hän oli kertonut vedenalaisesta valtakunnasta kuninkaineen ja kuningattarineen ja hovineitoineen.

Anjutska oli kuunnellut lumoutuneena ja vajonnut uneen. Kun Meeri kohottautui pystyyn Anjutskan vuoteen ääreltä, hän huomasi, että kaikki muutkin olivat kuunnelleet hänen satuaan. Yökö oli seisonut ovisuussa ja tuli kiittelemään melkein kädestä pitäen. Se sanoi, että Anjutskan kanssa oli pitkään ollut jokailtainen taistelu ennen kuin tytön sai nukutetuksi. Anjutska oli hirveän vilkas ja sen oli vaikea keskittyä yhteen asiaan kerrallaan. Se ikävöi vanhempiaan ja mummiaan ja pappansa ja roikkui alituiseen ikkunassa odottamassa tuttujaan.

- Saanko mä tulla sun vierees Meeri?

- Kunnat sinä nuku?

- Pelottaa ...

- Tule sitten, mutta ihan vähäks aikaa vaan, Meeri kuiskasi.

Anjutska hyppäsi innoissaan niin, että koko sänky jymähti. Meeri vilkaisi huolissaan ovelle. Kohta sieltä pyyhältäisi tietysti yökö ja rupeaisi raivoamaan hänelle. Anjutskan hento ruumis täräisi kauttaaltaan. Oliko sen kylmä vai oliko se noin peloissaan?

- Näitkö sä paha unta, Anjutska?

- Näin.

- Millasta?

- Siinä oli semmonen iso karvanen, joka ajo mua takaa, Anjutska nyhkytti ja painautui lähemmäksi Meeriä.

- Mutta se oli vaan unta, Meeri rauhoitti.

- Se oli niin mustakin. Ja ruma, torahampaat.

- Unissa on sellaisia ja valveilla sitten naurattaa vaan, kun niitä aattelee.

- Mua ei kyllä naurata.

Kirsi narisutti hampaitaan unissaan ja mumisi jotakin. Meeri kohottautui kyynärpäittänsä varaan ja silitti Anjutskan pehmeitä pitkiä hiuksia.

- Sä oot kiva, Anjutska kuiskasi.